

Sygn. akt IV KK 379/22

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **I. C.**,
uniewinnionej o czynów z art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 212 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,
w Izbie Karnej w dniu 24 października 2022 r.
kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela prywatnego
od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach
z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt XXIII Ka 182/22,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Mysłowicach
z dnia 28 października 2021 r., sygn. akt II K 191/21,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddała kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciąża oskarżyciela prywatnego kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

I. C. została oskarżona o to, że

„I. w dniu 10 grudnia 2018 r. w M., w opublikowanym i udostępnionym na profilu użytkownika [...] w portalu społecznościowym [...], artykule <<[...]>>, pomówiła Ł.J. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą P. P., o zachowanie polegające na wykorzystaniu korzystnej dla niego sytuacji i układów politycznych gwarantujących mu określone profity w postaci zawarcia korzystnych dla niego umów, tj. umowy na usługi komunikacyjne i PR'owe oraz umowy najmu lokalu użytkowego a tym samym bonifikaty w formie niskiego czynszu najmu lokalu

znajdującego się pod budynkiem Urzędu Miasta, czym naraziła firmę Ł. J. na utratę zaufania potrzebnego do prowadzenia działalności oraz poniżenie go w opinii publicznej,

tj. o przestępstwo z art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 212 § 1 k.k.;

II. w dniu 29 marca 2019 r. w M., w opublikowanym na portalu [...] artykule pt. <<[...] pomówiła Ł. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą P. P., o postępowanie polegające na posiadaniu zaległości podatkowych i czynszowych w związku z zawartą w Urzędzie Miasta M. umową najmu lokalu użytkowego znajdującego się pod budynkiem Urzędu Miasta, czym poniżyła Ł. J. w opinii publicznej oraz naraziła na utratę zaufania potrzebnego dla danego rodzaju działalności,

tj. o przestępstwo z art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 212 § 1 k.k.”

Sąd Rejonowy w Mysłowicach wyrokiem z dnia 28 października 2021 r., sygn. akt II K 191/21 orzekł:

„1. oskarżoną I. Ch. uniewinnia od popełniania czynu opisanego wyżej w punkcie I;

2. oskarżoną I. C. uniewinnia od popełniania czynu opisanego wyżej w punkcie II; (...).”

Apelację od tego wyroku wniósł pełnomocnik oskarżyciela prywatnego, zaskarżając go w całości na niekorzyść oskarżonej. Zarzucił:

„1. obrazę prawa materialnego, a to art. 212 § 1 k.k. przez jego błędną wykładnię

i uznanie, że działanie polegające na przekazaniu czyjejs opinii nie może stanowić przestępstwa stypizowanego w art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 212 § 1 k.k.,

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na:

a) ustaleniu stanu faktycznego z pominięciem faktu, że treść tytułu artykułu <<[...]>> wprost i w sposób pejoratywny nawiązuje do firmy <<P. P.>> pod jaką

oskarżyciel prywatny prowadził działalność gospodarczą i która jest kojarzona z pokrzywdzonym;

b) uznaniu, iż oskarżona nie działała z zamiarem bezpośrednim lub ewentualnym popełnienia zarzucanych jej czynów, co skutkowało uniewinnieniem oskarżonej, podczas gdy z materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania wynika, iż oskarżona jako doświadczona dziennikarka, a co za tym idzie podmiot profesjonalny, zdawała sobie sprawę z wydźwięku napisanych przez nią artykułów, jak również ciążących na niej obowiązków wynikających z prawa prasowego, a co za tym idzie miała świadomość, iż jej artykuł wykracza poza dozwoloną krytykę, godząc się przy tym na naruszenie dóbr osobistych pokrzywdzonego, co pozwala na przyjęcie, iż oskarżona działała co najmniej z zamiarem ewentualnym popełnienia zarzucanych jej czynów w związku z czym zrealizowała znamiona czynów z art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 212 § 1 k.k.,

3. naruszenie art. 7 kpk poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie jej z naruszeniem wskazań wiedzy, doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania skutkujące błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a to ustaleniem, że zawarte przez oskarżoną w treści artykułów jej autorstwa sformułowania i informacje dotyczące pokrzywdzonego miały charakter neutralny i stanowiły jedynie dozwoloną krytykę uprzedniej władzy miasta M. podczas gdy:

a) artykuł pt. <<[...]>> dostarcza materiału dostatecznego dla czytelnika do wysnucia negatywnych dla oskarżyciela prywatnego wniosków, a to przez zestawienie w ramach krótkiej publikacji prasowej w sensacyjnej formie informacji o warunkach na jakich zostały zawarte z pokrzywdzonym umowa najmu oraz umowa na świadczenie usług PR z informacją o walce z koleżeńsko-politycznymi układami;

b) analiza kontekstu całego artykułu pt. <<[...]>> przez pryzmat doświadczenia życiowego oraz zasad logicznego rozumowania winna prowadzić do wniosku, że zestawienie opisu <<sensacyjnych>> warunków na jakich zostały zawarte z pokrzywdzonym opisane tam umowy z komentarzem prezydenta miasta, w których mówi on o likwidowaniu koleżeńskich układów i robieniu biznesu na majątku gminy i ze szkodą dla niej było ukierunkowane na przedstawienie pokrzywdzonego jako

osoby, która korzystając na układach koleżeńsko-politycznych wzbogaca się na majątku gminy, współuczestnicząc tym samym w niszczeniu miasta;

c) z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż treści zawarte w przedmiotowych artykułach były niezgodne z prawdą, miały wydźwięk w oczywisty sposób negatywny dla pokrzywdzonego, rysując wizerunek pokrzywdzonego jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą na granicy prawa, wykorzystującej układy polityczne i niewywiązującej się ze swoich zobowiązań.”

Autor apelacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt XXIII Ka 182/22, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Kasację od tego wyroku wniósł pełnomocnik oskarżyciela prywatnego, który zaskarżył go w całości na niekorzyść oskarżonej. Zarzucił rażące naruszenie prawa, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. obrazę przepisów prawa procesowego

a to:

„I. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez:

- nierzetelne odniesienie się przez sąd odwoławczy do zarzutu naruszenia prawa materialnego zawartego w apelacji pełnomocnika oskarżyciela prywatnego poprzez ograniczenie się jedynie do stwierdzenia, że zarzut ten jest niezasadny, bez przedstawienia stosownej argumentacji, przy całkowitym pominięciu podniesionej przez skarżącego wykładni przepisu art. 212 § 1 k.k. i odniesienia jej do dokonanych w toku postępowania ustaleń faktycznych, podczas, gdy rzetelna i wszechstronna analiza ww. zarzutu winna prowadzić do uchylenia wyroku sądu I instancji;

- nierzetelne odniesienie się przez sąd odwoławczy do podniesionego w apelacji oskarżyciela prywatnego zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych co do działania przez oskarżoną z zamiarem popełnienia zarzucanych jej czynów poprzez uznanie przedmiotowego zarzutu jedynie za polemikę z ustaleniami sądu pierwszej

instancji, podczas, gdy rzetelna i wszechstronna analiza ww. zarzutu winna prowadzić do uznania, że oskarżona działała z co najmniej zamiarem ewentualnym popełnienia zarzucanych jej czynów, a co za tym idzie brak było przesłanek do uniewinnienia oskarżonej z uwagi na brak znamion w zakresie strony podmiotowej ww. czynów,

art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie przez sąd odwoławczy dowolnej oceny materiału dowodowego polegające na poczynieniu przez sąd własnych ustaleń faktycznych, stanowiących, iż oskarżona zweryfikowała informacje zamieszczone w opublikowanym przez nią artykule, podczas, gdy powyższe nie znajduje odzwierciedlenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym, przy równoczesnym zajęciu przez sąd odwoławczy stanowiska, że podziela on ustalenia faktyczne oraz ocenę dowodów dokonaną przez sąd I instancji w całości, podczas gdy sąd I instancji stwierdził, że <<wzmianka o tym, że firma P. P. kojarzy się urzędnikom jako przedsiębiorca, który ma zaległości podatkowe i czynszowe zawiera jedynie przekazanie czyjejś opinii w tym przypadku bliżej nieznanych urzędników>>, co wprost świadczy, iż przedmiotowa informacja nie została przez oskarżoną zweryfikowana, zaś powyższe skutkowało uznaniem przez sąd odwoławczy, że oskarżona nie działała z zamiarem popełnienia czynów z art. 212 § 1 k.k.;

art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez zaakceptowanie w toku kontroli odwoławczej naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przez sąd I instancji, poprzez uznanie ustaleń faktycznych sądu ad quo, iż zawarte w treści artykułów oskarżonej sformułowania i informacje dotyczące pokrzywdzonego miały charakter neutralny oraz stanowiły jedynie dozwoloną krytykę uprzedniej władzy miasta M., podczas gdy dokonanie oceny dowodów z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego pozwoliłoby na uznanie, że treści zawarte w przedmiotowych artykułach miały wydźwięk oczywiście negatywny dla pokrzywdzonego i podważający jego wizerunek w oczach opinii publicznej, które to uchybienia skutkowały utrzymaniem w mocy wyroku Sądu Rejonowego w Mysłowicach z dnia 28 października 2021 r. sygn. akt II K 191/21”i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i

przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Katowicach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zarzuty kasacji wynikają - zdaniem skarżącego - z naruszenia przepisów art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. Autor kasacji zakwestionował więc dopełnienie przez Sąd odwoławczy obowiązku rozważenia wszystkich zarzutów apelacyjnych oraz wskazania w uzasadnieniu tego, czym kierował się sąd wydając wyrok oraz uznając określone zarzuty apelacyjne za zasadne lub niezasadne. Jak wielokrotnie wskazywano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, o obrazie przepisu art. 433 § 2 k.p.k. można mówić wtedy, gdy sąd w ogóle nie rozważy wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym, natomiast o naruszeniu art. 457 § 3 k.p.k. wówczas, gdy w uzasadnieniu wyroku nie zostanie zawarta argumentacja odnośnie do określonego potraktowania zarzutów i wniosków apelacji, a więc wtedy, gdy sąd uznając zarzuty apelacji za zasadne lub niezasadne, nie wyjaśni swojego stanowiska, ewentualnie przedstawiona argumentacja będzie zawierała braki (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2021 r., sygn. akt V KK 73/21 oraz wyrok przywołany w uzasadnieniu kasacji). Analiza uzasadnienia zaskarżonego kasacją wyroku takich uchybień nie wykazała.

Należy przy tym pamiętać, że Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym nie może być traktowany jako sąd trzeciej instancji; skoro kasacja może być wnoszona wyłącznie od prawomocnych wyroków sądów odwoławczych kończących postępowanie, to niedopuszczalne jest kwestionowanie przez stronę wyroku Sądu pierwszej instancji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2021 r., sygn. akt V KK 115/21). Warto przy tym wyraźnie zaznaczyć, że w rozpoznawanej sprawie Sąd odwoławczy nie pominął żadnego z zarzutów apelacyjnych, bowiem odniósł się do wszystkich zarzutów i prawidłowo je ocenił. To, że nie uczynił tego zgodnie z wolą skarżącego nie może być równoznaczne z naruszeniem przepisów kształtujących wymogi prawidłowej kontroli instancyjnej. Na s. 8 - 10 pisemnych motywów rozstrzygnięcia Sąd drugiej instancji bardzo szczegółowo odniósł się do wykładni przepisu art. 212 § 1 k.k., także w kontekście dokonanych w toku postępowania ustaleń faktycznych. Zawarł też argumentację

odnoszącą się do przesłanek, potwierdzających słusność uniewinnienia oskarżonej, z uwagi na brak znamion w zakresie strony podmiotowej przypisanych jej aktem oskarżenia czynów (s. 10 uzasadnienia).

W uzasadnieniu kasacji wskazuje się, że „sąd nie dokonał rzetelnej kontroli odwoławczej w zakresie podniesionego przez skarżącego zarzutu obrazy prawa materialnego”.

Pomijając już omówioną okoliczność, że Sąd Okręgowy wyjaśnił podstawy odpowiedzialności z art. 212 k.k., podkreślenia wymaga, że dla skuteczności zarzutu obrazy przepisów prawa materialnego niezbędne jest zaakceptowanie ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie. Apelacja natomiast formułowała oba te zarzuty. Słusznie więc Sąd odwoławczy najpierw wypowiedział się co do zarzutu błędu

w ustaleniach faktycznych i aprobując je wskazał podstawy, również faktyczne, odpowiedzialności za czyn z art. 212 § 1 k.k., zasadnie negując taką możliwość w rozpoznawanej sprawie.

Uzasadniając zarzut kasacyjny, skarżący wraca do tej samej narracji, przy czym na obronę tego oczywiście wadliwego stanowiska można poczytać fakt, że Sąd ad quem wprost tej nieprawidłowości nie wskazał. Nie może to jednak czynić kasacji zasadną.

Z kolei, dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 7 k.p.k. nie jest wystarczające samo wskazywanie, że określona grupa dowodów pozwala na przyjęcie, iż zdarzenie mogło mieć inny, alternatywny przebieg. Trzeba wykazać wadliwość argumentacji sądu odwoławczego w zakresie oceny dowodów przy uwzględnieniu kryteriów oceny dowodów określonych w przepisie art. 7 k.p.k. albo też na brak takiej argumentacji (por.m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2011 r., sygn. II KK 42/11), czego autor kasacji dostatecznie nie uczynił.

Ponadto trzeba zaznaczyć, że skoro Sąd odwoławczy sam żadnych dowodów nie przeprowadzał, to nie mógł naruszyć art. 7 k.p.k., jako że nie dokonywał ich oceny, lecz kontrolował jedynie orzeczenie Sądu pierwszej instancji w tym zakresie.

Niezależnie od tych wywodów szczególnego podkreślenia wymaga, że kasacja złożona w rozpoznawanej sprawie jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia wniesionym na niekorzyść prawomocnie uniewinnionej I.C. i pochodzi od podmiotu fachowego. Dodatkowo więc dla jej skuteczności zarzuty w niej sformułowane muszą spełniać warunki w skazane w art. 434 § 1 k.p.k., a w szczególności w jego punkcie 3. Przepis ten ma zastosowanie również w postępowaniu kasacyjnym (art. 518 k.p.k.). To zaś, że oceniana kasacja wymogów tych nie spełnia, jednoznacznie wynika także z dotychczasowych rozważań Sądu Najwyższego.

Natomiast, odnosząc się do końcowej tezy uzasadnienia kasacji, potwierdzić należy słuszność twierdzeń skarżącego, że gdyby przyjąć jego punkt widzenia, mogłoby dojść do skazania oskarżonej za zarzucane jej czyny. Rzec w tym jednak, że to nie oceny strony o tym przesądzą.

Zaprezentowana argumentacja wskazuje na oczywistą bezzasadność zarzutów sformułowanych w kasacji i uzasadnia jej oddalenie.

[as]